

Sygn. akt I PK 283/14

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 września 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z powództwa J. W.

przeciwko Muzeum [...]

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 24 września 2015 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.

z dnia 24 kwietnia 2014 r.,

- 1) oddala skargę kasacyjną;**
- 2) zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2014 r. oddalił apelację strony pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 20 grudnia 2013 r., którym zasądzono od pozwanego Muzeum [...] na rzecz powoda J. W. kwotę 15.120 zł tytułem odszkodowania za odwołanie ze stanowiska dyrektora Muzeum z naruszeniem przepisów prawa.

Sąd odwoławczy zaakceptował ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji, zgodnie z którymi powód został powołany na stanowisko dyrektora Muzeum z dniem 1 stycznia 1990 r. W dniu 21 stycznia 2013 r. Burmistrz A. K. zwróciła się do powoda o udzielenie w terminie 5 dni informacji, czy w Muzeum działają związki zawodowe i czy Muzeum lub powód są członkami stowarzyszeń właściwych ze względu na rodzaj działalności prowadzonej przez Muzeum, w tym stowarzyszeń zawodowych lub twórczych. W odpowiedzi na to pismo powód poinformował, że w Muzeum nie działają związki zawodowe oraz że ani on, ani Muzeum nie należą do stowarzyszeń, o których mowa w piśmie Burmistrza. Jednakże już po kilku dniach (1 marca 2013 r.) złożył w biurze podawczym Urzędu Miasta i Gminy pismo, w którym wyjaśnił, że jest od 1990 r. członkiem Towarzystwa [...], a od 1993 r. – członkiem Stowarzyszenia [...]. W styczniu i lutym 2013 r. Burmistrz zwróciła się do Stowarzyszenia Muzealników Polskich Zarząd Główny, Stowarzyszenia Naukowego [...], Stowarzyszenia Muzeów Polskich oraz do Związku Zawodowego Pracowników Samorządowych oraz Jednostek Organizacyjnych Gminy o wyrażenie opinii w przedmiocie odwołania powoda ze stanowiska dyrektora Muzeum, wskazując jako przyczynę tego zamiaru naruszenie przez powoda szeregu podstawowych obowiązków, szczegółowo opisanych w tych pismach. Pismo takiej samej treści otrzymało też Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W dniu 29 kwietnia 2013 r. powód otrzymał oświadczenie o odwołaniu go ze stanowiska dyrektora Muzeum w sposób równoznaczny z wypowiedzeniem umowy o pracę.

Sąd drugiej instancji uznał za trafną również ocenę prawną tego stanu faktycznego, wskazując w szczególności, że zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (jednolity tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 406 ze zm.), przed odwołaniem dyrektora

instytucji kultury niezbędne jest zasięgnięcie opinii, między innymi, stowarzyszeń zawodowych i twórczych właściwych ze względu na rodzaj działalności prowadzonej przez instytucję. Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął, że chodzi o opinię nie tylko stowarzyszeń o zasięgu ogólnokrajowym, ale również stowarzyszeń lokalnych właściwych ze względu na rodzaj działalności prowadzonej przez daną instytucję kultury, do których należy jej dyrektor i które z tą instytucją współpracują. Sąd Okręgowy nie znalazł też podstaw do zanegowania stanowiska Sądu pierwszej instancji, że Towarzystwo [...] i Stowarzyszenie [...] były podmiotami właściwymi do skonsultowania z nimi zamiaru odwołania powoda z zajmowanego stanowiska. Powód należał bowiem do tych stowarzyszeń, a z zapisów w statutach Muzeum i obu stowarzyszeń wynika zbieżność celów i zadań tych stowarzyszeń z prowadzonym przez Muzeum rodzajem działalności. Niezasięgnięcie przez Burmistrza opinii tych stowarzyszeń przed odwołaniem powoda ze stanowiska stanowiło naruszenie art. 15 ust. 1 ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, co uprawniało powoda do odszkodowania na podstawie art. 45 § 1 w związku z art. 69 k.p.

Strona pozwana wywiodła skargę kasacyjną od wyroku Sądu drugiej instancji, zarzucając naruszenie art. 15 ust. 1 ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej przez błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że:

1. brak konsultacji organizatora z wybranymi stowarzyszeniami twórczymi, w sytuacji przeprowadzenia takich konsultacji z innymi właściwymi stowarzyszeniami twórczymi, stanowi jego naruszenie;
2. w wypadku odwołania dyrektora Muzeum [...] jedynie przeprowadzenie konsultacji organizatora z Towarzystwem [...] oraz Stowarzyszeniem [...] spełniłoby wymogi formalne odwoływania dyrektora;
3. Towarzystwo [...] oraz Stowarzyszenie [...] są stowarzyszeniami twórczymi, których opinii należy zasięgać przy odwołaniu dyrektora Muzeum [...].

Ponadto skarżąca zarzuciła naruszenie art. 233 k.p.c. w związku z art. 299 k.p.c. i art. 6 k.c., przez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, skutkujące przyjęciem, że Towarzystwo [...] oraz Stowarzyszenie [...] są

stowarzyszeniami twórczymi właściwymi ze względu na rodzaj działalności prowadzonej przez Muzeum [...].

Opierając skargę na takich podstawach, strona pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji oraz przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania z uwzględnieniem kosztów procesu, ewentualnie o uchylenie wyroków Sądów obu instancji i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie powództwa, a także o zasądzenie od powoda kosztów procesu.

Powód w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od strony pozwanej kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie - z uwagi na zarzuty skargi - trzeba przypomnieć, że zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Rozpoznając skargę, Sąd Najwyższy nie jest uprawniony ani do badania prawidłowości ustaleń faktycznych, ani do oceny dowodów, dokonanych przez sąd drugiej instancji. Sąd Najwyższy, jako „sąd prawa”, rozpoznając nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi kasacyjnej, jest związany ustalonym stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie, czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Z tego punktu widzenia każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem kontestowania błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c. jest *a limine* niedopuszczalny. Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny nie zajmuje się oceną materiału dowodowego, nie ma również kompetencji do dokonywania kontroli prawidłowości oceny dowodów dokonanej przez sąd drugiej instancji według kryteriów opisanych w art. 233 § 1 k.p.c. Z tego względu te zarzuty skargi kasacyjnej, które dotyczą nieprawidłowego ustalenia, że Towarzystwo [...]

oraz Stowarzyszenie [...] są stowarzyszeniami twórczymi właściwymi ze względu na rodzaj działalności prowadzonej przez Muzeum [...], w ogóle nie poddają się kontroli kasacyjnej.

Pozostałe zarzuty są natomiast nieuzasadnione.

Przed przystąpieniem do oceny prawidłowości dokonanej przez Sąd odwoławczy wykładni pojęcia „stowarzyszenia twórcze” należy wyjaśnić, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, powołanie dokonane na podstawie art. 15 ust. 1 ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej stanowi podstawę (w rozumieniu art. 68 k.p.) nawiązania stosunku pracy z dyrektorami instytucji kultury. W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi też wątpliwości, że zgodność z prawem odwołania z tego stanowiska, jako przesłanka roszczeń pracowniczych związanych z wadliwym rozwiązaniem stosunku pracy, może być oceniana na drodze sądowej przed sądem powszechnym - sądem pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 1997 r., I PKN 65/97, OSNAPiUS 1998 nr 1, poz. 6; uchwałę Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2005 r., I PZP 11/04, OSNP 2005 nr 9, poz. 123; wyroki Sądu Najwyższego z: 5 października 2011 r., II PK 42/11, LEX nr 1129104 i 19 lutego 2013 r., I PK 200/12, OSNP 2014 nr 2, poz. 19).

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, dyrektora instytucji kultury powołuje organizator na czas określony, z zastrzeżeniem ust. 3, po zasięgnięciu opinii związków zawodowych działających w tej instytucji kultury oraz stowarzyszeń zawodowych i twórczych właściwych ze względu na rodzaj działalności prowadzonej przez instytucję. Odwołanie dyrektora następuje w tym samym trybie. Pojęcie „stowarzyszenia twórcze” było już przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 15 października 2014 r., I PK 43/14 (LEX nr 1628906) opowiedział się za szerokim rozumieniem tego określenia, jako obejmującego, po pierwsze, nie tylko stowarzyszenia, które działają w danej instytucji i do których należy dyrektor (kandydat na dyrektora), lecz wszelkie stowarzyszenia, które funkcjonują na terenie działania organizatora, a ich działalność jest związana z rodzajem działalności instytucji, i po drugie, zarówno stowarzyszenia zrzeszające twórców, jak też prowadzące i inspirujące działalność twórczą. Wskazuje się, że taki wniosek wynika z wykładni celowościowej omawianego przepisu. Ustawodawca, wprowadzając obowiązek zasięgnięcia opinii

związków zawodowych oraz stowarzyszeń zawodowych i twórczych miał na uwadze przede wszystkim stworzenie możliwości wypowiedzenia się przedstawicieli organizacji działających w dziedzinie szeroko pojętej kultury, co do powołania lub odwołania dyrektora instytucji kultury działającej na terenie gminy (powiatu, województwa). W związku ze specyfiką działania instytucji kultury, niejednokrotnie bowiem dochodzi do konieczności współpracy ze stowarzyszeniami bądź innymi organizacjami, które działają w dziedzinie kultury. Stąd też *ratio legis* tego przepisu jest, aby opinię zarówno w sprawie powołania, jak i odwołania dyrektora instytucji kultury, mogły wyrazić stowarzyszenia zawodowe i twórcze, funkcjonujące na terenie działania tej instytucji kultury, które z racji przedmiotu i celu swojej działalności współpracują, czy też powinny współpracować z daną instytucją kultury. Nie jest dla nich bez znaczenia, kto taką instytucją kieruje i z kim będą współpracowały. Są one bowiem zainteresowane, aby ta współpraca układała się jak najlepiej, mają rozeznanie co do kompetencji i przygotowania kandydata na dyrektora czy też osoby sprawującej już ten urząd. Obowiązkiem burmistrza jest dokładne ustalenie, jakie związki zawodowe oraz stowarzyszenia zawodowe i twórcze działają na terenie miasta. W dalszej kolejności powinien on zasięgnąć ich opinii, co do osoby odwoływanego dyrektora instytucji kultury. Pominięcie wskazanych działań konsultacyjnych stanowi istotne naruszenie prawa (por. też wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia: 4 sierpnia 2009 r., sygn. akt II OSK 834/09, LEX nr 688786; 12 stycznia 2012 r., II OSK 2545/11, LEX nr 1113786; 8 sierpnia 2012 r., II OSK 1295/12, LEX nr 1251786; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 21 września 2011 r., II SA/Wa 1447/11, LEX nr 1153474).

Sąd Najwyższy w obecnym składzie podziela to stanowisko, uznając że na gruncie tak niejasnej regulacji odnoszącej się do wymogów konsultacyjnych przed powołaniem lub odwołaniem dyrektora instytucji kultury wykładnia odwołująca się do celu opiniowania powołania i odwołania dyrektora instytucji kultury jest najbardziej właściwa. Na akceptację zasługuje także wyrażony przez Sąd Najwyższy w sprawie I PK 43/14 pogląd, że zważywszy na cel i zakres działania samorządowych ośrodków kultury, ograniczenie przedmiotowej konsultacji do stowarzyszeń „twórczych” *sensu stricto*, pozbawiałoby, bez widocznego

usprawiedliwienia, tego prawa inne stowarzyszenia zajmujące się działalnością w dziedzinie kultury.

Dodać do tego należy, że podstawowe znaczenie dla określenia kręgu stowarzyszeń uprawnionych do konsultowania zamiaru odwołania dyrektora instytucji kultury ma to, aby były to stowarzyszenia zawodowe lub twórcze właściwe ze względu na rodzaj działalności prowadzonej przez daną instytucję kultury, niezależnie od tego, czy dyrektor do nich należy.

W świetle powyższych uwag i okoliczności faktycznych sprawy uznanie przez Sąd Okręgowy, że doszło do naruszenia art. 15 ust. 1 ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej przez zaniechanie zasięgnięcia opinii obu lokalnych stowarzyszeń (Towarzystwa [...] oraz Stowarzyszenia [...]), będących według poczynionych w sprawie ustaleń stowarzyszeniami twórczymi właściwymi ze względu na rodzaj prowadzonej przez Muzeum działalności, i do których ponadto dyrektor Muzeum należał, jest prawidłowe, wobec czego skarga kasacyjna nie zasługuje na uwzględnienie.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c. i art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c.).

kc